

OTİZMLİ BİREYLERİN MATERYALLERİNİN GRAFİK TASARIM AÇISINDAN İNCELENMESİ***EXAMINATION OF THE MATERIALS OF INDIVIDUALS WITH AUTISM IN TERMS OF GRAPHIC DESIGN****Yasin Yılmaz **, Mehmet Emin Kahraman *******Öz**

Görsel iletişim yöntemleri insanlık tarihi kadar eski olduğu gibi, günümüzde de yaşamımızın ayrılmaz bir parçasıdır. Görsel unsurların kullanımı, reklam ve eğitim gibi sektörlerde önemli bir rol oynamaktadır. Grafik tasarım renk, doku, tipografi, kompozisyon gibi unsurların belirli ölçütler ve ölçekler doğrultusunda kullanılması sonucu mesajları ulaştıran ve konuşmadan sonraki iletişimin en önemli parçası haline gelen bir sanat disiplini. Geçmişten günümüze toplumların birbiriyle iletişimde sağladığı kolaylıkların yanı sıra gelişimine katkıda bulunan Grafik tasarımın eğitim materyali geliştirmede faydalı olabileceği düşünülmektedir. Toplumsal yaşamın önemli bir parçası olan dezavantajlı grupların eğitimlerinde olduğu gibi Otizmlili bireylerin eğitiminde görsel iletişimin önemi yadsınamaz bir gerçektir. Grafik sanatı, otizmlili bireylerin eğitiminde kullanılan materyallerin geliştirilmesinde büyük bir potansiyele sahiptir. Bu nedenle, otizmlili bireylerin eğitimi için görsel materyallerin nasıl tasarlanabileceği ve mevcut materyallerin etkisi konusunda tasarımcılar ve özel eğitimcilerin görüşlerine başvurulmuştur. Bu çalışma, otizmlili bireylerin eğitiminde görsel materyallerin kullanımının önemini vurgulamakta ve otizmlilerin tedavisinde kullanılan yöntemler açısından bu materyallerin geliştirilmesi için Grafik tasarımın önemini ortaya koymaktadır.

Anahtar kelimeler: Grafik Tasarım İlkeleri, Grafik Tasarım, Otizm, Grafik Eğitimi, Özel Eğitim Materyalleri.

Abstract

Visual communication methods are as old as human history, and today they are an integral part of our lives. The use of visual elements plays an important role in industries such as advertising and education. Graphic design is an art discipline that conveys messages because of the use of elements such as color, texture, typography, composition in line with certain criteria and scales and becomes the most important part of communication after speech. In addition to the ease of communication of societies from past to present, it is thought that graphic design, which contributes to its development, can be useful in developing educational materials. The importance of visual communication in the education of individuals with autism, as in the education of disadvantaged groups, which is an important part of social life, is an undeniable fact. Graphic art has great potential in the development of materials used in the education of individuals with autism. For this reason, the opinions of designers and special educators have been consulted on how visual materials can be designed for the education of individuals with autism and the effect of existing materials. This study emphasizes the importance of the use of visual materials in the education of individuals with autism and reveals the importance of graphic design for the development of these materials in terms of the methods used in the treatment of autistic people.

Araştırma Makalesi // Başvuru tarihi: 01.04.2023 – 05.05.2023

*Çalışma Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sanat ve Tasarım Ana Bilim Dalı Sanat ve Tasarım Doktora Programı "Otizmlilerin Eğitiminde Kullanılan Materyallerin Grafik Tasarım ve Yeni Baskı Teknikleri Açısından İncelenmesi" isimli tez çalışmasından türetilmiştir.

***Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi Sanat ve Tasarım Fakültesi İstanbul, kahramanmehmetemin@gmail.com @gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-2089-3067>.

Keywords: Principles of Graphic Design, Graphic Design, Autism, Graphic Education, Special Education Materials.

1. Giriş

Grafik tasarım, bir iletişim amacı doğrultusunda görsel mesajların hazırlanması için kullanılan bir sanat ve tasarım disiplini. Tipografi, renk, form, çizgi, görsel hiyerarşi ve kompozisyon gibi görsel unsurların bir araya getirilmesiyle estetik ve işlevsel olarak çekici görsel iletiler oluşturulur. Bu disiplin, kitaplar, dergiler, afişler, logolar, ambalajlar, web siteleri, mobil uygulamalar ve diğer pek çok medya türü için uygulanabilir. Grafik tasarım, marka kimliği oluşturma, reklam yapma, bilgilendirme, eğlendirme, eğitim ve bilinç yaratma gibi amaçlarla da kullanılabilir. Aynı zamanda bir iletişim aracı olan grafik tasarım, mesajın alıcısına etkili bir şekilde iletilmesine yardımcı olur.

Grafik sanatlar, sürekli bir kendini üretme, yaratıcı ve yapıcı düşünme sürecinden ortaya çıkan bir sanat biçimidir. Grafik tasarım ve grafik düşüncede, öznenin gerçek niteliğinden veya görünümünden çok, görüntü ile izleyici arasındaki görsel diyalogun uygunluğu önemli bir kriterdir (Tunçkan, 2012:149). Grafik tasarım, zihinde kavramsallaştırılan bir fikri, mesajı, konuyu veya olayı temsil eden grafik öğeleri organize etmek için grafik tasarımcı tarafından yönlendirilen bir dizi mekanizmayı içeren zihinsel bir sanattır. Amaçları, tasarımla karşılaşan izleyicinin mekân, yer ve meslek fark etmeksizin ilgisini çekmek ve onları yönlendirmektir. Grafik sanatı, düşüncenin sonucunu görsel olarak aktaran ve yeniden üreten, mesajın izleyici ile hem görüntü hem de kalite açısından tutarlılığından oluşan bir diyalog türüdür. Bu diyalogun bir amaca hizmet etmesi esastır. Bu önem doğrultusunda geliştirilen arayışlar da doğrudan veya dolaylı olarak teknoloji ile ilişkilidir.

Sanat, geçmişten bugüne değişen araçlarıyla farklılıklar göstermiştir. Kil tabletlerin çiviler yerine teknik materyallerle değişmesi, sadece araçlar bağlamında değil aynı zamanda fikir bağlamında da sanatı şekillendirmiştir. Teknolojinin gelişimi, sanatın gelişimini sürekli olarak desteklemiştir ve bu süreçte yeni arayışlar ortaya çıkmıştır. Sanatın dijitalleşmesi sürecinde yeni ortamlar oluşmuş ve insanlar yeni medyalarla tanışmıştır. Ancak gelişen yeni yöntemler, yeni problemleri de beraberinde getirmiştir.

Grafik tasarım, insanlarla iletişim kurmak için kullanılan bir araçtır ve birçok hedef kitleye hitap eder. Twemlow (2006) çalışmasında, tasarım ürünleri tasarımcıların yanı sıra sokaktaki insanlar, genel müdürler, zenginler ve fakirler de dahil olmak üzere birçok kişiye etkileşim oluşturur. Tasarım, insanlarla iletişimin her yerinde duyguya neden olur ve Tanrıku (2019) ise, düşünceleri, fikirleri ve bilgiyi etkili bir şekilde aktarmayı amaçlar. Grafik tasarım, probleme odaklanarak, gerekli olanakları düşünen, tartışan, analiz eden ve yorumlayan bir süreçtir. Problemlerin üstesinden gelmek için grafik tasarım ürünleri, günlük yaşamlarda insanlara kolaylıklar sağlamak için kullanılır.

Grafik tasarım, problem çözme odaklı bir eylemdir ve güçlü bir iletişim içerir. Bu sürecin temelleri, toplumsal birikimler, kültürel altyapı ve tasarım felsefesi gibi soyut kavramlarla oluşturulur. Estetik kaygılar da tasarım sürecinde önemli bir yer tutar. Tasarım elemanları, tasarım ilkeleri ve belirlenmiş genel geçer kriterler ile kullanılarak etkili ve estetik bir iletişim formuna dönüştürülebilir (Çaydere, 2016:95). Grafik tasarımın temel amacı, herhangi bir zamanda ortaya çıkan problemlere odaklanmak ve bunları çözmek için kullanılan bir araçtır. Bu süreçte, tasarımın zihinsel bir arayışla başladığı ve tasarımın problemlere çözüm sunarak izleyiciyi etkilediği anlatılır. Tasarımın bir problemi çözmek için kullanılabilmesi için belirli kriterler ve estetik kaygılar barındırması gerekir. Bu nedenle, tasarım ilkeleri ve elemanları, estetik kaygıları karşılamak ve sorunların çözümüne yönelik olarak kullanılır.

Grafik tasarım sadece bir sanat değil, aynı zamanda yaşamı kolaylaştırmayı hedefleyen bir disiplindir. Tasarımcılar, insanların günlük hayatında karşılaştıkları problemleri çözmek için estetik ve işlevselliği bir arada kullanarak ürünler tasarlarlar. Bu ürünler, insanların hayatlarını daha da kolaylaştırmak, onları daha verimli ve etkili hale getirmek için tasarlanmıştır. Örneğin, bir trafik işareti tasarımı, sürücülere trafik akışını kolayca anlamalarını sağlayarak günlük hayatlarını daha güvenli ve düzenli hale getirir. Benzer şekilde, bir uygulama tasarımı, insanların belirli bir işi daha hızlı ve daha kolay yapmalarına yardımcı olabilir. Grafik tasarımın amacı, insanların hayatlarını daha da kolaylaştırmak ve işlerini daha verimli hale getirmek için tasarımlar üretmektir. Literatürde grafik tasarımını; grafik tasarım Twemlow (2006), kompleks problemleri çözen, enerjiyi yönlendiren ve yaşamın güzelliklerini ortaya çıkaran bir sanat formudur. Ayrıca insanlar arasında iletişim kurmak için bir tür dil olarak da kullanılır. Grafik tasarım, insanların

hayatını kolaylaştıran ve birçok ihtiyacını karşılayan görsel iletişim biçimlerinden biridir. Günümüzde ise yalnızca basılı ürünler için değil, aynı zamanda dijital platformlar için tasarlanan görsel öğeler de grafik tasarım kavramı içerisinde yer almaktadır (Yıldırım, 2012:39). Grafik tasarım, herhangi bir yerde veya durumda kullanılabilir ve her zaman insanlarla iletişim kurmak ve mesajlarını aktarmak için kullanılabilir. Bu, tasarımın farklı alanlarda ve endüstrilerde kullanımının yaygın olduğu anlamına gelir. Grafik tasarım, bir ürünün veya hizmetin tanıtımından, şirketlerin markalaşmasına ve hatta sosyal sorunlara dikkat çekmek için kullanılan afişlere kadar her şeyde kullanılabilir. Grafik tasarım, her sektörde insanların hayatlarını kolaylaştırmak ve daha iyi bir dünya yaratmak için önemli bir araçtır.

2. Materyal tasarımı

Materyal tasarımı, farklı malzemelerin özelliklerini ve kullanım alanlarını anlamak, malzemelerin farklı formlarını ve yapılarını yaratmak, malzemelerin üretim süreçlerini yönetmek ve malzemelerin üretimindeki sınırlamaları anlamak için tasarım sürecine entegre edilmesi anlamına gelir. Materyal tasarımı ayrıca sürdürülebilirlik, işlevsellik, tasarım ve inovasyon gibi konuları da ele alır. Ayrıca, malzemelerin üretim süreçleri, ürünün kullanılacağı amacından tutun da kullanacak bireyin özelliklerine, çevresel etkilerine kadar birçok geniş kapsamda değerlendirilmelidir. Bu nedenle tasarımcılar, ürünlerini tasarlarken malzemelerin üretim süreçlerini ve ürünün kullanımı sırasında doğaya olan etkisini de dikkate almalıdırlar. Materyal tasarımı, sadece ürünlerin işlevselliği ve estetiği açısından değil, aynı zamanda çevresel etkileri de dikkate alarak, sürdürülebilir ve insanların ihtiyaçlarını karşılayan ürünlerin yaratılmasına yardımcı olur. Bu nedenle, materyal tasarımı, sürdürülebilirlik ve çevresel faktörleri dikkate alan tasarım yaklaşımları geliştirmek için tasarımcılar, endüstri liderleri ve akademisyenler tarafından ele alınan bir konudur.

Bahsedilen materyaller arasında kitaplar, yazı tahtaları, projeksiyon cihazları, interaktif beyaz tahtalar, bilgisayarlar, öğrenme oyunları, öğretim videoları, modellemeler ve diğer materyaller bulunabilir. Materyal kullanımı, öğrencilerin ilgisini çekmek, öğrenme sürecini daha interaktif hale getirmek, öğrenme materyalleri arasındaki farklılıkları ve çeşitlilikleri vurgulamak ve öğrenme sürecinin hızını ve kalitesini artırmak için önemlidir. Eğitimde materyal kullanımı, öğrencilerin öğrenme sürecinde aktif bir rol almasına yardımcı olur ve öğrenme sürecinin sadece

sözel olmayan yönlerine de odaklanır. Bu da öğrencilerin öğrenme sürecini daha iyi anlamalarını ve daha uzun süre hatırlamalarını sağlar.

Eğitimde materyal kullanımı, özellikle son yıllarda dijital teknolojilerin gelişmesiyle birlikte daha da yaygın hale gelmiştir. Öğrencilerin akıllı tahta, tablet, bilgisayar gibi dijital cihazlarla eğitime erişim sağlaması, öğretmenlerin de bu cihazlar aracılığıyla öğrenme materyallerini sunması mümkün hale gelmiştir. Bu sayede, öğrencilerin daha interaktif ve etkileşimli bir öğrenme deneyimi yaşaması, öğretmenlerin ise derslerini daha canlı ve etkili hale getirmesi mümkün olmaktadır. Dijital materyallerin avantajları arasında, güncellik, kolay paylaşım, öğrenci ilgisini çekme ve daha fazla interaktif öğrenme seçeneği sunma yer almaktadır. Ancak, dijital materyallerin dezavantajları arasında, teknolojik arızalar, internet erişimi sorunları, öğrencilerin dikkatini dağıtabilme riski gibi konular da bulunmaktadır. Dolayısıyla, eğitimde materyal kullanımı her zaman doğru bir planlama ve dengeleme ile gerçekleştirilmelidir. Eğitimde materyal kullanımı sadece günümüz dünyasının kullandığı bir yöntem olmamakla birlikte tarihte farklı dönemlerde kullanılmıştır.

Antik dönemlerde, öğretmenler materyal kullanarak öğrencilere bilgi aktarımı yaparlardı. Bu materyaller arasında, tahta tabletler, kil tabletler, papirüsler ve taş tabletler yer alırdı.

Orta çağda, materyal kullanımı genellikle manastır okullarında yaygındı. Öğrenciler, el yazması kitaplar, resimler ve heykellerle birlikte, zanaat ve sanat tekniklerini öğrenmek için materyalleri kullanırlardı.

Rönesans dönemi, materyal kullanımında büyük bir değişim getirdi. Rönesans öncesi dönemde, öğretmenler sadece metinleri okuyarak öğrencilere bilgi aktarımı yaparlardı. Ancak Rönesans dönemiyle birlikte, öğretmenler daha görsel ve interaktif materyaller kullanmaya başladılar

Sanayi devrimi, materyal kullanımında büyük bir değişime yol açtı. Sanayi devrimiyle birlikte, öğretmenler daha fazla üretilen materyalleri kullanmaya başladılar. Örneğin, siyah tahtalar, sınıf masaları ve sandalyeler, haritalar ve posterler gibi materyaller, bu dönemde sıkça kullanılan materyaller arasındaydı

20. yy başlarından itibaren, teknolojinin gelişmesiyle birlikte materyal kullanımı daha da yaygınlaştı. Öğretmenler, slaytlar, film şeritleri, projektörler ve ses kayıt cihazları gibi materyalleri kullanarak öğrencileri daha etkili bir şekilde öğretmeye başladılar. Günümüzde ise, bilgisayarlar, tabletler, interaktif tahtalar, online kaynaklar ve e-öğrenme platformları gibi dijital materyaller sıkça kullanılmaktadır.

Bu dönemde öğretmenler, öğrencilerin dikkatini çekmek ve öğrenmelerini kolaylaştırmak için daha etkileşimli ve görsel materyaller kullanmaya başladılar. Eğitimde materyal kullanımı, öğrencilerin öğrenme motivasyonunu yükseltti ve öğrenme sürecini daha keyifli hale getirdi. Ayrıca, teknolojik materyaller sayesinde öğretmenler, öğrencilerin öğrenme sürecini daha etkili bir şekilde izleyebildi ve öğrenci başarısını daha iyi değerlendirebildi. 20. yüzyılda, öğretmenlerin materyal kullanımı sayesinde, öğrenciler daha iyi bir öğrenme deneyimi yaşadılar ve eğitimdeki başarı oranını üzerindeki etkileri arttı.

Günümüzde, 3 boyutlu yazıcılar, arttırılmış gerçeklik (AR) ve sanal gerçeklik (VR) gibi teknolojiler eğitimde giderek daha fazla kullanılmaktadır. Örneğin, 3 boyutlu yazıcılar, öğrencilerin kendi tasarımlarını oluşturmasına ve nesnelere gerçek hayatta gözlemlenmelerine olanak tanır. Arttırılmış gerçeklik ve sanal gerçeklik ise öğrencilerin ders konularını daha etkileşimli bir şekilde öğrenmelerine yardımcı olabilir. Bilgiyi transfer etme deneyimlerine katkı sağlar. Bu teknolojiler, öğrencilerin öğrenme deneyimini artırır ve onları daha ilgi çekici hale getirir. Ayrıca, öğrencilerin ders materyallerine daha derinlemesine bir anlayış kazanmalarını sağlar. Boztaş'a göre (2011:47) bilgisayar teknolojisinin gelişmesi ve internetin yaygınlaşması eğitim materyallerinin erişilebilirliğini artırmıştır. Öğrenciler, herhangi bir yerden internet aracılığıyla öğrenme materyallerine erişebilirler. Ayrıca, çevrimiçi öğrenme platformları ve diğer dijital araçlar, öğretmenlerin öğrenme materyallerini daha etkili bir şekilde sunmalarına ve öğrencilerin öğrenme deneyimlerini zenginleştirmelerine yardımcı olur. Örneğin, öğrenciler artık dijital interaktif kitaplar, öğrenme oyunları ve sanal laboratuvarlar gibi farklı materyalleri kullanarak öğrenme deneyimlerini zenginleştirebilirler. Ayrıca, öğretmenler, öğrencilerin öğrenme sürecini takip etmek için çevrimiçi araçları kullanarak öğrenci ilerlemesini izleyebilir ve öğrencilerle daha etkili bir şekilde iletişim kurabilirler.

Materyallerin içeriği grafik tasarım eğitimi sürecini kapsayan birçok konuyu içerebilir. Bunlar, geleneksel sanat teknikleri, renk kuramı, tasarım ilkeleri, tipografi, baskı teknikleri, ambalaj tasarımı, matbaa bilgisi ve logo tasarımı gibi konuları kapsar. Bunun yanı sıra, diğer sanat dallarının grafik tasarım ile olan ilişkisi de materyallerin içeriğinde yer alabilir. Öğrencilerin farklı stilleri, teknikleri ve sanat akımlarını öğrenmelerine yardımcı olan örnekler, ödevler ve projeler gibi materyaller de sağlanabilir (Boztaş, 2011:51). Grafik tasarım materyalleri tasarlarken, tasarımın amacına, hedef kitleye ve iletilmek istenen mesaja göre işleyişini düşünmek son derece önemlidir. Materyallerin tasarımında geleneksel yöntemler ve ilkeler hala geçerli olsa da teknolojik gelişmeler de tasarımların işleyişinde önemli bir rol oynamaktadır. Bu nedenle, tasarımcılar hem geleneksel yöntemleri hem de teknolojik yenilikleri bir arada kullanarak, etkili ve işlevsel materyalleri tasarlamalıdır.

Materyal tasarımıyla, öğretmenler öğrencilerin öğrenme sürecini kolaylaştırabilirler. Materyallerin görsel unsurları, öğrencilerin bilgiyi daha kolay anlamalarına ve hatırlamalarına yardımcı olabilir. Ayrıca, materyallerin düzenli ve anlaşılır olması, öğrencilerin kavramları daha iyi anlamalarına ve materyalleri daha iyi öğrenmelerine yardımcı olabilir. Bununla birlikte, materyal tasarımında grafik tasarımın yanı sıra, metin yazımı, dil kullanımı, bilgi sunumu ve öğrenme hedefleri de önemlidir. Materyal tasarımında hedeflenen öğrenme hedefleri, materyalin içeriğiyle birleştirilerek, öğrencilerin belirli bir konuda hedeflenen becerileri ve bilgileri edinmelerine yardımcı olabilir.

Ayrıca, grafik tasarım teknikleri, materyallerin daha erişilebilir hale getirilmesine de yardımcı olabilir. Örneğin, uygun renk seçimi ve kontrast kullanımı, düşük görme yeteneğine sahip öğrencilerin materyalleri daha kolay okumasını sağlayabilir. Ayrıca, doğru düzenleme ve şekil kullanımı, öğrencilerin materyalleri daha kolay tarayabilmesini ve gereksiz bilgi kirliliğinden kaçınmasını sağlayabilir. Bu bağlamda grafik tasarım, materyal tasarımında önemli bir rol oynar ve öğrencilerin öğrenme sürecini daha etkili hale getirmeye yardımcı olur.

Grafik tasarımın materyal geliştirme sürecine katkıları sadece bunlarla sınırlı değildir. Grafik tasarımcılar, materyallerin hedef kitesine uygun olarak tasarlanmasına da yardımcı olurlar. Örneğin, materyal öğrencilere yönelikse, grafik tasarımcılar materyalin daha renkli ve canlı görünmesini sağlayabilirler. Ayrıca, grafik tasarımcılar, materyallerin farklı türleri için uygun

tasarımlar oluşturabilirler. Örneğin, bir broşür için tasarlanmış bir grafik tasarım, bir ders kitabı için uygun olmayabilir. Grafik tasarımın materyal geliştirme sürecine katkıları, materyallerin daha etkili bir şekilde iletilmesine yardımcı olarak, öğrenme sürecinin daha verimli ve eğlenceli hale gelmesine katkı sağlar.

2.1. Özel Öğretim Materyalleri

Özel gereksinimli bireylerin eğitiminde, öğrenme ve öğretme sürecinde farklı yaklaşımlar gerekebilir. Öğrenme ve öğretme süreçlerinde bireysel farklılıklar göz önünde bulundurulmalı ve her öğrencinin ihtiyacına göre özelleştirilmiş bir eğitim programı geliştirilmelidir. Bu programda öğrencinin öğrenme stilleri, ilgi alanları, yetenekleri, güçlü ve zayıf yönleri göz önünde bulundurulmalıdır. Ayrıca, özel gereksinimli bireylerin eğitiminde öğretmenlerin rolü de çok önemlidir. Öğretmenler, öğrencilerin öğrenme sürecine uygun öğretme stratejileri geliştirmeli ve öğrencilerin motivasyonunu artırmak için çeşitli pekiştireçler kullanmalıdır. Pekiştireçler, öğrencilerin davranışlarını tekrarlamalarını sağlayarak öğrenmenin kalıcılığını artırabilir. Pekiştireçler, özel gereksinimli bireylerin eğitiminde, öğrencilerin ilgi alanlarına uygun olarak seçilmelidir. Son olarak, özel gereksinimli bireylerin eğitiminde, öğrencilerin problem davranışlarının azaltılması ve olumlu davranışların artırılması için davranış yönetimi stratejileri de kullanılabilir. Davranış yönetimi stratejileri, öğrencilerin olumlu davranışlarını pekiştirerek problem davranışlarının azaltılmasına yardımcı olabilir. Bu stratejiler, öğrencilerin özgüvenlerini artırarak öz-düzenlemelerini sağlayabilir ve akademik başarılarını da artırabilir. (Eldeniz Çetin, 2017: 309). Özel eğitim sadece zihinsel veya psikomotor eksiklikleri olan bireyler için değil, üstün yetenekli bireyler için de planlanan, uygulanan ve geliştirilen programları kapsar. Üstün yetenekli bireylerin özel eğitim ihtiyaçları, genellikle öğrenme hızları, derinlikleri ve genişlikleri açısından farklılık gösterir. Bu nedenle, özel eğitim programları, bu özellikleri göz önünde bulundurarak planlanmalı ve uygulanmalıdır. Ayrıca, üstün yetenekli bireylerin potansiyellerini tam olarak ortaya çıkarmalarına yardımcı olmak için farklı öğrenme ve öğretme stratejileri kullanılmalıdır.

Millî Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nde "Özel eğitim gerektiren birey" şöyle tanımlanmaktadır: "Çeşitli nedenlerle bireysel ve gelişim özellikleri ile eğitim yeterlilikleri açısından akranlarından beklenen düzeyden anlamlı farklılık gösteren ve bu farklılığı ortadan kaldırmaya yönelik özel eğitim ve destek hizmetlerine ihtiyaç duyan bireylerdir." Bu

tanım, özel eğitim kapsamında yer alan bireyleri kapsar ve özel eğitim hizmetlerinin verilmesinde temel bir referans noktasıdır (Toy ve Kesici, 2020:62). Millî Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği kapsamında, özel gereksinimli bireylerin eğitimi önemsenmiş ve bu bireylerin akranlarıyla orantılı olarak gelişimlerini desteklemek amacıyla çeşitli programlar ve uygulamalar planlanmıştır. Bu yönetmelik sayesinde özel eğitime ihtiyaç duyan bireylerin eğitim hizmetlerine erişimleri de kolaylaştırılmıştır.

Erken çocukluk özel eğitimi, çocukların doğumdan okul çağına kadar olan dönemde eğitim ve öğretim ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik bir alandır. Bu alanda erken müdahale ile çocukların gelişiminde oluşabilecek sorunlar önlenilmekte veya en azından bu sorunların etkileri en aza indirgenebilmektedir. Bu nedenle erken çocukluk özel eğitimi, çocukların ve ailelerinin gereksinimlerini karşılamak, yetersizliğin engelle dönüşmesini önlemek ya da çocuğun yaşlılarıyla gelişim farklılığını en aza indirmeyi hedefleyen önemli bir alandır. Ülkemizde son on yılda erken çocukluk özel eğitimi alanında önemli gelişmeler yaşanmıştır. Millî Eğitim Bakanlığı'nın desteğiyle, özel eğitim alanında uzmanlaşmış öğretmenlerin sayısı artırılmış, erken çocukluk özel eğitimi uygulamaları yaygınlaştırılmış ve bu alanda birçok eğitim kurumu açılmıştır. Ancak, gelişmiş ülkelerde erken çocukluk özel eğitimi yaklaşık elli yıldır uygulanmaktadır ve bu ülkelerde bu alanda daha fazla deneyim ve uzmanlık bulunmaktadır. Bu nedenle, ülkemizde erken çocukluk özel eğitimi alanında yapılacak daha çok çalışma ve yatırım bulunmaktadır (Pınar, 2006:71). Ailelerin bilinçli olmama durumu engelli bireylerin gelişimini olumsuz etkileyebilir. Bu nedenle özel eğitim kurumları ve normal okullarda, öğretmenler ve rehberlik birimleri bu konularla ilgilenir ve aileleri bilinçlendirir. RAM (rehberlik araştırma merkezleri) gibi kurumlar, öğrencilerin özel eğitime ihtiyaç duyup duymadıklarını belirlemek için testler yaparak, onları uygun özel eğitim merkezlerine yönlendirmektedirler. Bu sayede özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin eğitim ihtiyaçları karşılanmakta ve gelişimleri desteklenmektedir.

Özel eğitim merkezlerinde kullanılan materyaller genellikle öğrencilerin ihtiyacına göre özel olarak tasarlanmış veya seçilmiş materyallerdir. Bu materyaller, zihinsel, fiziksel veya duygusal ihtiyaçları olan öğrencilerin eğitimlerinde kullanılmak üzere tasarlanmıştır. Örneğin, öğrencilerin motor becerilerini geliştirmek için kullanılan egzersiz materyalleri, okuma ve yazma becerilerini geliştirmek için özel olarak tasarlanmış materyaller gibi farklı materyaller

bulunmaktadır. Bu materyaller, öğrencilerin özel ihtiyaçlarını karşılamak üzere milli eğitim bakanlığı tarafından veya özel sektörde tasarlanabilir ve temin edilebilir.

3. Otizm Tanı ve Nedenleri

Otizm spektrum bozukluğu olan bireylerin her birinin kendine özgü farklılıkları ve güçlü yönleri de bulunmaktadır. Örneğin, bazı otistik bireyler dil öğreniminde güçlük yaşarken bazıları dil konusunda oldukça yeteneklidir. Otistik bireyler genellemelerle değil, bireysel farklılıklar gözetilerek değerlendirilmelidir (Özbey, 2005:13). Otizmliler belirli rutinlerde tekrar eden davranışlar sergilerler. Dış dünyada meydana gelen değişikliklerden rahatsızlık duyabilirler. Ayrıca, sosyal etkileşimde zorlanır ve başkalarıyla ilişki kurmakta zorluk çekebilirler. Otizmliler bireylerin algılama ve duygu durumları, farklı şekillerde işleyebilir ve bazıları için duygu durumlarını ifade etmek zor olabilir. Cinsiyet ayrımı ile ilgili istatistiklere gelince, erkeklerde otizm spektrum bozukluğu (OSB) oranı kadınlara göre daha yüksektir. Ancak, kadınların otizmliler olma olasılığı erkeklerden daha az gözlemlenir çünkü kadınlar genellikle daha az belirgin semptomlar sergilerler ve bu nedenle otizmliler olma olasılıkları daha zor teşhis edilir.

Otizm spektrum bozukluğu olan bireylerin dil ve iletişim becerilerinde çeşitli farklılıklar gözlemlenebilir. Bazıları hiç konuşamazken bazıları da geç konuşabilir fakat iletişim kurmakta güçlük çekebilir. Ayrıca duyu hassasiyetleri de farklılık gösterir, bazılarında belirli dokunuşlar veya sesler çok rahatsızlık verebilir. Motor becerileri de genellikle zayıftır, kas kontrolü ve koordinasyon sorunları yaşayabilirler. Sınırlı ilgi alanlarına karşı, tekrarlayıcı davranışları ve ritüelleri sıklıkla sergilerler. Bu durum, bazı otistik bireyler için güvenlik ve konfor sağlar. Ancak bu tekrarlayıcı davranışlar, sosyal etkileşimlerinde ve günlük hayatta bazı zorluklara yol açabilir (Özbey, 2005:13-14). Otistik bireylerin tümü göz temasından kaçınmaz, bazıları göz teması kurabilir ancak bazıları bunu zor bulur. Otistik bireylerin çoğu konuşabilir, ancak bazıları geç konuşabilir veya hiç konuşamaz. Ayrıca, otistik bireylerin sorulara cevap verirken başka yere bakmaları da her zaman geçerli değildir, bazıları doğrudan göz teması kurarak cevap verebilir. Yabancılardan uzak durabilirler, ancak bazı otistik bireyler de yabancılarla ilgilenir veya arkadaşlık kurarlar. Duyusal hassasiyet de bireyseldir ve her otistik bireyde farklı olabilir. Otistik bireylerin kas gücü veya yüzme yetenekleri konusunda genellemeler yapmak doğru değildir, çünkü her birey farklıdır ve bazıları bu becerilere sahip olabilirler.

3.1. Otizm Eğitim Programları

Otizmlı çocuklar için eğitim programları, özel ihtiyaçlarına ve seviyelerine göre özelleştirilir. Bu özel ihtiyaçlar genellikle dil ve iletişim, sosyal etkileşim, duyuşal işleme ve davranışsal problemleri içerir. Eğitim programları, özel eğitimciler, psikologlar, terapistler ve diğler sağıık uzmanları tarafından geliştirilir ve uygulanır. Bu uzmanlar, çocuğın özel ihtiyaçlarını ve güçlü yönlerini değerlendirerek, eğitim programını kişiselleştirirler ve çocuğın öğrenme sürecindeki engelleri aşmasına yardımcı olurlar. Öz-bakım becerileri, yani kişisel hijyen, giyinme, beslenme gibi günlük yaşam aktiviteleri için de öğretmenler ve terapistler tarafından özel eğitim materyalleri ve teknikleri kullanılabilir. Davranış yönetimi, otizmlı çocukların olumsuz davranışlarını yönetmek ve olumlu davranışları teşvik etmek için stratejiler geliştirmeyi içerir. Buna örnek olarak ödül sistemleri, ceza sistemleri ve sakinleştirici teknikler gibi yöntemler kullanılabilir. Eğitim programları, çocuğın özel ihtiyaçlarına ve seviyesine göre özelleştirildiğı için, her çocuk için farklılık gösterir. Eğitim programları otizmlı çocukların bireysel ihtiyaçlarını karşılamak üzere özelleştirilir. Öz-bakım becerileri ve davranış yönetimi konularında da destek sağlanarak, çocukların günlük yaşam aktivitelerinde daha bağımsız hale gelmeleri hedeflenir. Sosyal ve iletişim becerileri de özellikle otizmlı çocukların zayıf olduğı alanlardır ve bu becerilerin geliştirilmesi çocuğın daha iyi entegre olmasına, toplumsal etkileşimlerinde başarılı olmasına ve daha mutlu bir hayat sürmesine yardımcı olabilir.

Otizmlı çocuklara uygulanan eğitimler genellikle bireyselleştirilmiş ve çoklu bileşenli programlar olarak tasarlanmaktadır. Bu programlar, bireyin özelliklerine, yaşına, özel ihtiyaçlarına ve güçlü yönlerine göre özelleştirilir. Bazı ülkelerin otizmlı çocuklar için eğitim modelleri şunlardır;

ABD: Eğitimde Bireyselleştirme Yasası (IDEA) altında, okulların otizmlı çocuklara özel eğitim ve hizmetler sunması gerekmektedir. Eğitim programları, erken müdahale, uygulamalı davranış analizi (ABA), sosyal beceri öğretimi ve iletişim becerileri geliştirme gibi yöntemleri içerebilir.

İngiltere: Otizmliler için eğitim programları genellikle Eğitim ve Bakım Planı (EHCP) altında sunulmaktadır. Programlar, ABA, resimli kartlar, işaret dili ve çoklu duyuşal öğrenme gibi yöntemleri içerebilir.

Kanada: Otizmliler için eğitim programları, yerel okullar, özel eğitim merkezleri ve terapi merkezleri tarafından sunulmaktadır. Programlar, müdahaleci davranış terapisi, sözel olmayan iletişim teknikleri ve duyuşal bütünleme terapisi gibi yöntemleri içerebilir.

Türkiye: Türkiye'de otizmliler için eğitim programları, Millî Eğitim Bakanlığı'nın desteğiyle birçok özel eğitim ve rehabilitasyon merkezi tarafından sunulmaktadır. Programlar, sosyal beceri öğretimi, iletişim becerileri geliştirme, duyuşal bütünleme terapisi ve oyun terapisi gibi yöntemleri içerebilir.

Otizmliler doğru yöntemlerle yetiştirilirse kendi bakımını sürdürebilen ve topluma faydalı bireylere dönüşebilirler. Örneğin, Amerikalı otizmliler Savant Temple Grandin hayvan davranışları üzerine yaptığı çalışmalarla tanınmaktadır. Diğer bir örnek ise otizmliler ressam Stephen Wiltshire'dir. Kendisi, zihinsel engeli nedeniyle konuşma ve iletişim becerileri kısıtlı olsa da ayrıntılı olarak hatırladığı manzaraları çizme yeteneği ile tanınır. Ünlü bir diğer örnek ise Susan Boyle'dir. Kendisi, İngiliz yetenek yarışması programı Britain's Got Talent'ta muhteşem bir ses performansı sergileyerek dünya çapında tanınmıştır. Böyle, sonradan yaptığı açıklamalarda, Asperger sendromu teşhisi konulduğunu belirtmiştir. Bu örneklerin yanı sıra, birçok otizmliler, farklı alanlarda başarılı kariyerlere sahip olmuşlardır. Ancak, her otizmliler farklıdır ve kendine özgü özelliklere sahiptir, bu nedenle her bireyin kendi potansiyelini keşfetmesi ve kendine uygun bir kariyer yolunu takip etmesi önemlidir.

3.2. Otizm Materyalleri

Materyallerin özel eğitimdeki önemi gerçekten çok büyüktür. Bu materyaller öğrencilerin öğrenme sürecini kolaylaştırmaya ve onların öğrenme düzeylerini arttırmaya yardımcı olabilir. Özel eğitim materyalleri, öğrencilerin ihtiyaçlarına uygun olarak tasarlanabilir ve onların öğrenme stilleri ve düzeyleri dikkate alınarak seçilebilir. Bu materyaller aynı zamanda öğretmenlerin de işlerini kolaylaştırır ve onların öğrencileriyle daha etkili bir şekilde çalışmalarına olanak tanır. Örneğin sadece kırmızı kavramı öğretilirken 50'ye yakın materyal kullanılır (Özbey, 2012:65).

Özellikle otizmliler bireylerin eğitiminde, materyallerin kullanımı çok önemlidir. Otizmliler bireylerin zihinleri farklı şekilde çalışabilir ve bu nedenle öğrenmeleri için farklı yaklaşımlar ve materyaller gerekebilir. Örneğin, bazı otizmliler bireyler görsel öğrenme stilini tercih edebilirler, bu nedenle görsel materyaller (örneğin resimler, grafikler, renkli kartlar vb.) kullanarak öğretmek daha etkili olabilir. Diğer otizmliler bireyler ise dokunsal öğrenme stilini tercih edebilirler, bu nedenle dokunmatik materyaller (örneğin çeşitli dokular, malzemeler vb.) kullanarak öğretmek daha etkili olabilir. Özel eğitim materyalleri öğrencilerin öğrenme sürecine büyük katkı sağlayabilir ve öğretmenlerin öğrencileriyle daha etkili bir şekilde çalışmalarına yardımcı olabilir. Özellikle otizmliler bireylerin eğitiminde materyallerin doğru seçimi ve kullanımı büyük önem taşır.

Otizmliler çocukların eğitiminde kullanılan materyallerin yetersiz olduğu bir gerçektir. Bu materyallerin çoğu genellikle okul öncesi eğitim için üretilmiştir ve otizmliler çocukların öğrenme ihtiyaçlarını tam olarak karşılamamaktadır. Ayrıca, ticari amaçla üretilen materyaller de genellikle yeterli özen ve kalite kontrolü yapılmadan üretilmektedir, bu da materyallerin işlevselliğini ve etkililiğini azaltabilir. Özel eğitim kurumlarında da gözlemlendiği gibi, otizmliler çocuklar için özel olarak tasarlanmış materyallerin eksikliği vardır. Bu nedenle, özgül öğrenme güçlüğü, zihinsel engelliler, disleksi gibi diğer özel öğrenci grupları için tasarlanmış materyallerin kullanılması, otizmliler çocukların ihtiyaçlarına tam olarak cevap veremeyebilir. Ayrıca, materyallerin görsel tasarımı da önemlidir. Otizmliler çocuklar genellikle görsel öğrenme stilini tercih ederler ve doğru görsel materyaller kullanarak öğrenme sürecini kolaylaştırmak mümkündür. Materyallerde kullanılan görsellerin kalitesi, renkleri ve boyutu da otizmliler çocukların öğrenme sürecini etkileyebilir. Otizmliler çocukların eğitiminde kullanılan materyallerin yetersiz olduğu bir gerçektir ve bu materyallerin kalitesinin ve işlevselliğinin artırılması önemlidir. Bu, özel eğitim kurumları, öğretmenler ve ebeveynlerin birlikte çalışarak gerçekleştirebilecekleri bir gelişim alanıdır.

Görsel 1-2-3.MEB Özel Eğitim Materyal Örneği, MEB Özel Eğitim Materyal Kataloğu, 2017.

Otizimli bireylerin iletişim ve öğrenme süreçlerinde kullanılan materyallerin özellikleri çok önemlidir. Gerçek fotoğrafların ve objelerin kullanımı, anlatılan kavramların somutlaşmasına ve daha net bir şekilde anlaşılmasına yardımcı olabilir. Ayrıca, hareketli nesnelerin kullanımı da otizimli bireylerin dikkatlerinin çekilmesine yardımcı olabilir. Bu nedenle, öğrenme materyalleri seçilirken, otizimli bireylerin özellikleri ve ilgi alanları da göz önünde bulundurulmalıdır.

3.3. Otizm ve Sanat İlişkisi

Sanatın ve zanaatın sınırlarının belirli olmadığı, kişilerin iç dünyalarının ifade edilmesinde kullanılan bir araç olduğu düşünülebilir. Sanatın ticari bir amaç taşımadığı, sadece kişisel bir ifade biçimi olarak kullanıldığı durumlarda gerçek sanatın ortaya çıkabileceği düşünülebilir. Ayrıca, otizimli bireylerin takıntılı davranışlarından dolayı belirli konularda uzmanlaşmaları ve bu konularda çok iyi eserler ortaya çıkarmaları da sanatın sınırlarının olmadığını gösterir. Sanat, insanların iç dünyalarını ifade etme, kendilerini keşfetme ve başkalarıyla iletişim kurma yolu olabilir. Bu nedenle, sanatın ticari kaygılardan uzak bir şekilde ele alınması ve herkesin kendi iç dünyasını ifade etmek için kullanabilmesi önemlidir.

Her otizimli bireyin sanatçı ya da üstün yetenekli olmadığını belirtmek önemlidir. Bazı otizimli bireyler, takıntılı davranışlarından dolayı belirli konularda uzmanlaşabilirler, ancak genelleme yapmak doğru olmaz. Sosyal medyada dahi bellek lakabı alan ve farklı şehirlerin üzerinde helikopterle gezdikten sonra tüm detaylarıyla şehirlerin resmini yapan, Stephen Wiltshire örneği, otizimli bireylerin bazı durumlarda belirli konularda özellikle başarılı olabileceklerini gösterir, ancak herkesin bu şekilde özelliklere sahip olacağı anlamına gelmez.

Sanatın sınırlarının geniş olması ve herkesin iç dünyasını ifade etmek için kullanabilmesi, otizmli bireylerin de sanatı keşfetmelerini ve kendilerini ifade etmelerini sağlayabilir.

4. Bulgular ve Sonuç

Günümüz iletişim kültürü içinde, görsel olguların etkisi oldukça önemli hale gelmiştir. Televizyon, internet, sosyal medya ve diğer medya araçları aracılığıyla bireyler, sürekli olarak çeşitli görsel uyarıcılara maruz kalmaktadır. Bu uyarıcılardan etkilenme dereceleri, kişinin algı düzeyi, ilgi yönelimi ve davranışları gibi faktörlere bağlıdır.

Ayrıca, teknolojik gelişmeler, sanat ve eğitim alanlarında da önemli değişikliklere yol açmıştır. Örneğin, dijital teknolojilerin gelişimi, sanatçılara ve tasarımcılara yeni yaratıcı imkanlar sunmuş ve sanatın sınırlarını genişletmiştir. Ayrıca, eğitim alanında da dijital araçlar ve kaynaklar, öğrencilerin öğrenme süreçlerini daha etkili ve verimli hale getirmeye yardımcı olmuştur.

Ancak, görsel olguların etkisi konusunda dikkatli olmak da gereklidir. Özellikle çocuklar ve gençler gibi etkilenme düzeyi daha yüksek gruplarda, uygun olmayan görsel uyarıcılardan kaynaklanan olumsuz etkiler söz konusu olabilir. Bu nedenle, medya okuryazarlığı ve doğru değerlendirme becerilerinin geliştirilmesi, görsel olguların olumlu etkilerinin elde edilmesine yardımcı olabilir.

Sosyal etkileşim becerileri, insanlar arasındaki iletişim ve ilişki kurma sürecinde önemli bir rol oynar. Bu beceriler, insanların birbirleriyle etkileşim kurarken uygun davranışlar sergilemesine, empati kurmasına ve karşı tarafın duygularını anlamasına yardımcı olur. Bu beceriler, eski çağlardan günümüze kadar insanların hayatının bir parçası olmuştur ve çoğu zaman kasıtlı eğitim gerektirmeden, günlük yaşamın içinde edinilmiştir.

Ancak, dezavantajlı bireylerin sosyal etkileşim becerilerini edinmeleri, diğer bireylere göre daha zor olabilir. Bu bireyler, duygusal, sosyal veya fiziksel açıdan dezavantajlı oldukları için, sosyal etkileşimlerde daha fazla zorluk yaşayabilirler. Bu nedenle, bu grupların yaşamlarını sürdürülebilir hale getirmek ve hayatlarının kalitesini artırmak için, toplum olarak onların farkındalığını oluşturmak ve desteklemek önemlidir.

Otizm, bir hastalık değil, bir gelişimsel bozukluktur ve her bireyin farklı özellikleri ve ihtiyaçları vardır. Bu nedenle, otizmlili bireylerin eğitiminde kullanılan materyallerin ve eğitim süreçlerinin kişiselleştirilmesi önemlidir. Ayrıca, otizmlili bireylerin eğitimi için özel olarak tasarlanmış materyaller ve yöntemler, onların öğrenme sürecini destekleyebilir ve onların sosyal ve duygusal becerilerini geliştirmelerine yardımcı olabilir. Otizmlili bireylerin eğitiminde kullanılan materyaller ve yöntemlerin, diğer dezavantajlı grupların eğitiminde kullanılan materyallerden farklı olması gerektiği konusu da gerekliliktir. Çünkü her grup farklı özelliklere sahiptir ve bu özelliklerin dikkate alınması gereklidir.

Otizmlili bireylerin her birisinin farklı duyu durum bozuklukları olabilir. Birisi kendisini ifade etmekte zorluk çekerken diğeri çok iyi kendisini ifade edebilirken konuşma sırasında karşısındakine fazla yaklaşma ya da bir kol bacak gibi uzuvu standardın dışında davranış sergileyebilir. Bu nedenle otizmlililerin davranış durumlarına göre materyallerin kullanımı zorunluluktur.

Araştırmadan edinilen bilgilere göre Materyallerin otizmlili bireylerin eğitiminde etkili olabilmesi için dikkat çekicilik, akılda kalıcılık, estetik yeterlilik ve doğru yer seçimi gibi faktörlerin önemsenmesi gerekmektedir. Tasarım aşamasında yenilikçi bakış açısıyla birlikte bu faktörlerin göz önünde bulundurulması, materyallerin etkililiğini artırabilir. Ayrıca, materyallerin uzun süreli kullanılmaması ve takıntıların oluşmasını engellemek için dönemsel olarak değiştirilmesi de önemlidir. Teknolojik gelişmelerden de faydalanarak daha işlevsel ve etkili materyallerin tasarlanması mümkündür. Özellikle grafik tasarım açısından da düşünülerek estetik yeterliliği olan materyallerin tasarlanması, otizmlili bireylerin eğitiminde etkili bir araç olabilir.

Bu bulgular, otizm materyallerinin tasarımı için görsel öğelerin seçimi ve kullanımında dikkatli olunması gerektiğini göstermektedir. Özellikle görsel uyum, özgünlük, denge ve karşıtlık gibi tasarım kriterleri göz önünde bulundurularak tasarım yapılması önemlidir. Ayrıca, tasarımların sade olması ve nitelikli görsellerin tercih edilmesi de önerilmektedir. Bununla birlikte, karmaşık görsellerin de bilgi verme açısından etkili olabileceği, ancak diğer tasarım kriterleriyle uyumlu olması gerektiği unutulmamalıdır. Sonuç olarak, otizm materyallerinin tasarımında görsel öğelerin seçimi ve kullanımı, bilgi verme amaçlarına uygun olmakla birlikte,

görsel uyum, özgünlük, denge ve karşıtlık gibi tasarım kriterlerine de dikkat edilmesi gerekmektedir.

Özdenetimli insanlar tarafından tasarımların yapılması gerekliliği, tasarımların amacına uygun şekilde hazırlanmasını sağlayabilir. Bu sayede materyaller, kullanıcılara daha etkili bir şekilde ulaşabilir ve istenilen sonuçlar elde edilebilir. Bununla birlikte, tasarımın amacına uygunluğu kadar, kullanıcıların ihtiyaçları ve beklentileri de göz önünde bulundurulmalıdır. Bu nedenle, tasarım sürecine kullanıcıların da dâhil edilmesi ve geri bildirimlerinin alınması önemlidir.

Ayrıca, tasarımların estetik yönü kadar işlevselliği de önemlidir. Materyallerin tasarımında kullanılacak materyallerin kalitesi, dayanıklılığı ve kullanım kolaylığı gibi faktörler de göz önünde bulundurulmalıdır. Bu faktörler, materyallerin kullanım ömrünü uzatabilir ve kullanıcıların memnuniyetini artırabilir.

Sonuç olarak, materyallerin tasarımı sürecinde tasarımcıların yanı sıra kullanıcıların da dahil edilmesi gereklidir. Tasarımların amacına uygunluğu, estetik yönü ve işlevselliği gibi faktörlerin hepsi birlikte düşünülmelidir. Bu şekilde, daha etkili ve kullanışlı materyaller hazırlanabilir ve istenilen sonuçlar elde edilebilir. Materyal tasarımı öğrenme sürecinde önemli bir role sahiptir. Grafik tasarım teknikleri, materyallerin görsel öğelerini güçlendirirken, metin yazımı, dil kullanımı, bilgi sunumu ve öğrenme hedefleri de materyalin etkililiğini arttırmak için dikkate alınmalıdır.

Kaynakça

Begtimur, M. E. (2018). "İlk Matbaanın Mucidi", Begtimur, *Uluslararası Uygur Araştırmaları Dergisi* , (12) , 160-168, <https://dergipark.org.tr/tr/pub/uygur/issue/41868/446658>.

Çaydere, O. (2016). Grafik Tasarım Eğitiminde Temel Tasarım Eğitiminin Önemi, *Fine Arts* , 11 (2) , 93-97 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/nwsafine/issue/19917/213191>.

Eldeniz Çetin, M. (2017). Özel Gereksinimli Bireylerin Tercihlerinin Değerlendirilmesi, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi* , 18(02), 309-328, DOI: 10.21565/ozelegitimdergisi.293726.

Kartal, B. (2020). Outsider to Insider: The Art of the Socially Excluded . *Yedi* , (24) , 141-149 . DOI: 10.17484/yedi.649932.

Özbey, Ç. (2005). *“Dünden Bugüne Otizm”*. İstanbul: Yuka Yayınları.

Özbey, Ç. (2012). *Otizm ve Otistik Çocukların Eğitimi*. İstanbul: İnkılap Yayınevi.

Pınar, E. S. (2006). Dünyada ve Türkiye'de Erken Çocukluk Özel Eğitiminin Gelişimi ve Erken Çocukluk Özel Eğitim Uygulamaları . *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi* , 7 (02) , 71-83 . DOI: 10.1501/Ozlegt_0000000098.

Tanrıkulu, B. (2019). *Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde “Grafik Tasarım 11” Kitabının Grafik Tasarım Açısından İncelenmesi ve Bir Tasarım Örneği*, İstanbul, Türkiye: Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sanat ve Tasarım Ana Bilim Dalı Sanat ve Tasarım Programı, Yüksek Lisans Tezi.

Toy, A. B. ve Kesici, İ. (2020). Özel Gereksinimli Çocuğu Olan Annelerin Eğitim İhtiyaçları, *Journal of Advanced Education Studies*, 2(1), 61-93, Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ejaes/issue/54791/698811>.

Tunçkan, E. (2012). Grafik Sanatı ve İletişimdeki Önemi. *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/akil/issue/48079/607895>, s. 148-150.

Twemlow, A. (2006). *“Grafik Tasarım Ne İçindir?”*, İstanbul: Yem Yayınları.

Yıldırım, M. (2012). Grafik Tasarım Eğitiminde Yaratıcılığın Süreç İçerisindeki Önemi, *Erciyes Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 1(14).

Görsel Kaynaklar

Görsel 1. – 2. – 3. (2017) Özel eğitim materyal kataloğu https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2019_03/14235649_meb_ozel_cocuklara_ozel_materiyaller_urun_katalogu.pdf Erişim Tarihi 01.03.2023.